

KULTURA

IZLOŽBE – »Riječka luka – povijest, izgradnja, promet« otvorena u MGZ

ŠARM GRADOVA
POVEZANIH MORIMA

Izložbom dominira velika maketa grada Rijeke i luke s početka 20. stoljeća, a zanimljivi su portreti tzv. zaslužnika – to su carevi, guverneri, gradonačelnici i inženjeri / Autorski postav riječkih dizajnera i fotografa pod nazivom »Impresije«

ZAGREB, 20. rujna – Izložba »Riječka luka – povijest, izgradnja, promet« otvorena je u četvrtak na večer u Muzeju grada Zagreba. Riječ je o izložbi Muzeja grada Rijeke, koja je već bila postavljena u matičnoj kući, te je gostovala u Budimpešti. Autorica izložbe je kustosica riječkog Muzeja Milica Trkulja, a autor postava dizajner Klaudio Cetina. Izložba je konceptijski podijeljena na dva dijela.

Prvi dio je povijesno muzeološki pregled postavljen u Reflektoriju MGZ gdje je na 23 panoa predstavljena slikovna i pisana građa povijesti riječke luke od prvotne smještene na ušću Rječine do one suvremene pred gradom. Na samostojećim panoima prikazane su grafike, planovi, fotografije i dokumenti dok se u postamentima nalazi teret kojim se trgovalo u riječkoj luci kao što su stoka (prikazana na maketi) te žitarice, mirodije, koža, cement, metal, drvo i drugo.

Prostorijom dominira velika maketa grada i luke s početka 20. stoljeća kada je po prometu bila među deset vodećih u Europi. Pod staklom u okvirima smješteni su portreti tzv. zaslužnika, a to su osobe koje su svojim odlukama, uredbama i drugim aktima utjecale na izgradnju i razvoj riječke luke kao što su carevi, guverneri, gradonačelnici i inženjeri. Također je projiciran i video zapis Željka Lukovića i Miodraga Miloševića »Filmska kronika riječke luke«.

Drugi dio izložbe je autorski postav riječkih dizajnera i fotografa pod nazivom »Impresije« postavljen u Multi-medijalnoj dvorani MGZ gdje su predstavljeni snimci Vesne Rožman, Klaudivija Cetine, Janija Branka Kukurina i Ranka Dokmanovića. Radi se o skupnoj izložbi

Riječka luka kao bračna luka (prsten): Snimak Vesne Rožman

Brodski vez: Inspiracija Branka Kukurina

četvero umjetnika koji su objektivno osmislili svaki sa svojega gledišta vlastiti doživljaj riječke luke s duhovitim prizvucima i kreativnim komentarima.

Ravnatelj Muzeja grada Rijeke mr. Ervin Dubrović rekao je da je ova izložba

plod višegodišnjih istraživanja povijesnih arhiva u Rijeci, Zagrebu, Trstu, Beču, Budimpešti, Rimu, pa čak i New Yorku i Washingtonu. Izložba na sažet i fragmentaran način pokušava rekonstruirati povijest grada od 1719., kada je car Karlo VI.

dodijelio Rijeci status slobodne luke, pa sve do danas kada ima međunarodnu važnost. Ravnatelj MGZ Vinko Ivić istaknuo je da je ova izložba nastavak uspješne suradnje dvaju muzeja i dvaju gradova.

Gradonačelnik Rijeke Vojko Obersnel naglasio je da je luka kroz povijest bila pod vlašću Madara, Talijana i Austrijanaca, a danas je glavna luka Republike Hrvatske, što je Vlada utvrdila svojim razvojnim dokumentima. Izložbu je otvorio Milan Banić, dogradonačelnik Zagreba, naglašavajući geopolitički položaj riječke luke kroz povijest oko koje su se sukobljavali različiti interesi. Riječka zbog svojega prirodnog položaja na izravan način komunicira sa svijetom, dodao je, ističući njezin šarm posebnosti kakav imaju gradovi povezani morima.

Vlasta Toljić

MANIFESTACIJE – Skup o hrvatskoj književnosti u sklopu Tjedna knjige mediteranske tematike

»KRUGOVAŠI« NISU PISALI
U PRVOME LICU SLUČAJNO

Nije slučajno što je sva »krugovaška« proza pisana u prvom licu – u to vrijeme pitanje pojedinca i njegova statusa od iznimne je važnosti, a pjesnik izrasta u neku vrstu simbola, rekao je Pavao Pavličić

SPLIT, 20. rujna – Drugoga, završnog dana međunarodnog znanstvenog skupa o povijesti hrvatske književnosti pedesetih godina prošloga stoljeća, što se u splitskom Zavodu HAZU odvija u sklopu Tjedna knjige mediteranske tematike, izlagalo je desetak domaćih stručnjaka, koji su raspravljali o Slammigovim, Marinkovićevim i Šoljanovim djelima, te kroz nekoliko radova predložili kazališni i filmski život u razdoblju pojave časopisa »Krugovi«.

Zanimljivim izlaganjem o hrvatskoj lirici pedesetih godina – tipološkim opisima predstavio se Pavao Pa-

vličić. »Pokušao sam izvidjeti kako se hrvatska lirika odnosi prema nekim važnim pitanjima koja se postavljaju pred svaku modernu liriku, a to su pitanja pisca, čitatelja, odnosa prema tradiciji, zbilji i prema poeziji samoj«, istaknuo je Pavličić, te dodao da je kroz svoj rad pokušao spoznati kako su »krugovaši« pedesetih godina prošloga stoljeća na ta pitanja odgovarali. Njima je najvažnije pitanje autora, tvrdi Pavličić, jer nije slučajno što je sva »krugovaška« proza pisana u prvom licu.

»U to vrijeme pitanje pojedinca i njegova statusa od iznimne je važnosti tako da

pjesnik, kao netko tko se pojavljuje u tekstu, izrasta u neku vrstu simbola koji se nosi s najvećim problemima, metafizičkim i svjetovnim«, kazao je Pavličić. Voditelji skupa bili su Ljiljana Avirović i Aleksandar Flaker, a izlagali su i Tomislav Brlek, Željko Matijašević, Morana Čale, Mirko Tomasović i Ante Peterlić.

Tjedan knjige mediteranske tematike svečano će biti zatvoren u subotu, predstavljajući knjige akademika Ive Petrinovića »Mile Budak – portret jednog političara« u izdanju splitskoga Književnog kruga.

Mira Jurković

ARHEOLOGIJA – Predstavljen projekt »Korpus europskih crkava prvoga milenija«

INTERES HRVATSKE ZNANOSTI

U projektu sudjeluje 12 europskih zemalja / Projekt će stajati oko 20 milijuna eura, a trajat će šest-sedam godina

ZAGREB, 20. rujna – Ono što je radio Međunarodni istraživački centar za kasnu antiku i srednji vijek Sveučilišta u Zagrebu, bilo je prepoznato svuda u svijetu osim, usudio bih se reći, u Hrvatskoj, a u njegovu projektu, koji se upravo pokreće, morat će sudjelovati i svi hrvatski stručnjaci što se bave kasnom antikom i srednjim vijekom, a ne samo tri-četiri osobe. Tim se riječima u u auli Sveučilišta u Zagrebu okupljenima obratio prof. dr. Miljenko Jurković, prodekan za znanost i šef Katedre za kasnu antiku i srednji vijek pri Filozofskom fakultetu u Zagrebu, na sveučilišnoj tribini na kojoj je Centar predstavio međunarodni projekt »Korpus europskih crkava prvoga milenija«. Među predavačima, ekipom svjetskih stručnjaka, bila su i dvojica nestora srednjeg vijeka – Hans Rudolf Sennhauser iz Švicarske i Uwe Lobbedey iz Njemačke.

Paneuropski projekt

»Korpus europskih crkava prvoga milenija«, prema riječima prof. Jurkovića, projekt je kakav svojom veličinom i značenjem nije nikada do sada bio ostvaren, a okupit će najveće stručnjake iz Hrvatske, Poljske, Italije, Austrije, Njemačke, Švicarske, Francuske, Engleske, Španjolske, Belgije, Nizozemske i Portugala. Ideju projekta najbolje je dočarao H. R. Sennhauser, koji je nešto slično pokušao napraviti 60-ih godina prošloga stoljeća, rekavši da u znanstvenom pogledu više nije dovoljno probleme shvaćati regionalno, već mnogo šire.

Trenutačno, u suradnji s talijanskim i francuskim stručnjacima, rade se kataoške jedinice, dogovoreno je kako bi svaki volumen toga korpusa trebao izgledati, a radi se i na realiziranju europskoga financiranja. »Čitav će projekt stajati oko 20 milijuna eura, sredstva djelomično postoje, no još se većim dijelom

traže«, istaknuo je prof. Jurković. Prema njegovim predviđanjima, projekt bi trebao trajati šest-sedam godina.

Ivan Matejčić, ravnatelj Zavoda za zaštitu spomenika Istarske županije, upoznao je prisutne s arheološkim istraživanjima koja Međunarodni istraživački centar, u suradnji s francuskom i švicarskom ekipom stručnjaka, provodi u Istri od 1995. Riječ je o samostanu i Crkvi sv. Marije Velike kod Bala s kraja 8. stoljeća – ključnome spomeniku samostanske arhitekture ranoga srednjeg vijeka te o trobrodnoj bazilici u Guranu pored Vodnjana, također s kraja 8. stoljeća. U kripti župne crkve u Balama bit će krajem listopada izložene pronađene skulpture te otvoren mali muzej, a osim nastavka arheoloških istraživanja na tome području, terenska istraživanja proširit će se i prema Kvarneru.

Sandra-Viktorija Antić

SKUPOVI – Početkom listopada održat će se u Grazu međunarodna konferencija o kulturi »U potrazi za Balkanijom«

BALKANIJA KAO MUSILOVA
KAKANIIJA

U radu konferencije sudjelovat će ministri kulture iz više od dvadeset zemalja istočne i jugoistočne Europe / Putovanje od religioznoga kiča do urbanog folklor, od hrvatskog konceptualizma do rumunjskog dadaizma

BEČ/GRAZ, 20. rujna – U Grazu će se od 4. do 6. listopada održati međunarodna konferencija o kulturi na temu Balkana, uz sudjelovanje ministara kulture iz više od dvadeset zemalja istočne i jugoistočne Europe. Izložba sedamdesetak autora iz deset zemalja pod nazivom »U potrazi za Balkanijom«, koja će biti otvorena na dan početka konferencije u Novoj galeriji u Grazu, predstavljat će na svojevrsan način tematski okvir konferencije.

»Na putu smo da promaknemo temu koja me zaokuplja već dvije godine«, rekao je u srijedu Beču na predstavljanju programa austrijski državni tajnik za kulturu Franz Morak, Ali i ne samo

to, kaže Morak: »Temu smo izvezli. Ona je sada svjetska tema.«

Dvije su okolnosti navele Moraka da ju prihvati: broj sudionika na prvoj konferenciji o kulturi zemalja istočne i jugoistočne Europe 2000. godine u Beču i njezin nastavak u Innsbrucku 2001. Moraka je impresionirala i činjenica da se za temu zainteresirao jedan od vodećih svjetskih izdavača, američki MIT-Press, koji je objavio naslov »Balkan kao metafora« Dušana I. Bjelića i Obrada Savića, »najbolju knjigu što postoji na temu Balkana«.

U potragu za »Balkanijom«, zemljom iz mašte, dali su se urednik MIT-Pressa Roger Conover, Slovenka

Eda Cufer i kurator izložbe Peter Weibel. Naziv je nastao prema »Kakaniji« austrijskoga književnika Roberta Musila. Kako je Weibel na putovanjima na pitanje »Gdje je Balkan?« uvijek dobivao isti odgovor: »Ovdje nije«, dosjetio se da je »Balkan metafora« i »tamno zrcalo Europe«. A Morak ga dopunjuje: »U osnovi je to, naravno, izložba i o nama.«

Austrijsko Ministarstvo kulture za izložbu je izdvojilo 360.000 eura, a Weibel obećao ne samo predstavljati dosad u Austriji nepoznatih umjetnika nego i neuobičajenu prezentaciju. »Balkan nije samo terra incognita, nego i terra obscura.« Tridesetak umjetnika doći će osobno u Graz da

postave svoja djela.

Weibel smatra da će dobiti »izvorne glasove« iz »Balkanije« »s onu stranu klasične podjele na umjetnost i folklor«, a Conover obećava »putovanje od bunkera Enver Hoxhe do prizora Crnoga mora, od religioznoga kiča do urbanog folklor, od hrvatskog konceptualizma do rumunjskog dadaizma«.

Očekuje se da će trodnevnoj međunarodnoj konferenciji između ostaloga prisustvovati ministri kulture iz Mađarske, Slovenije, Srbije i Hrvatske kako bi pod okvirnim nazivom »creative europe – new partnerships« raspravljali o pitanjima umjetnosti i kulture u procesu europskih integracija. (Hina/APA)

ANTIČKO NASELJE U MOSLAVINI?

OSEKOVO, 20. rujna – Na antičkom lokalitetu Ciglenice u moslavačkom selu Osekovo otkriven je ovih dana objekt s mozaičnim podom, dakle višeg stupnja stanovanja. Objekt se nalazi 40-ak metara u smjeru jugoistoka od lani otkrivene rimske vile iz II. stoljeća poslije Krista. Novi nalaz upućuje i na moguće razvijenije naselje, priopćila je *Vjesniku* u ime kutinskoga Muzeja Moslavine voditeljica radova prof. Ana Bobovec. Dakle, može se pretpostaviti postojanje razvijenoga naselja nedaleko od Siscije, metropole provincije Panonije. Nije isključeno da je riječ o jednome u sustavu naselja uz rimsku cestu. U Osekovu okolnim selima primjerice Struču na rijeci Lonji spominje se rimski most. I istočno od nalazišta Ciglenice, u novije vrijeme jednom od većih u središnjoj Hr-

Viši stupanj stanovanja: Antički prsten iz Osekova

vatskoj, konkretno u Repušnici i Kutini pronađeni su znatni ostatci antičkog života. Možda to otkriće dovede i do odgovora na pitanje da li

se u Kutini na lokalitetu Lipa radi o naselju koje neki od autora nazivaju Varianis.

Taj objekt s mozaičnim podom otkriven je u sastavu

ovogodišnjih arheoloških 14-dnevnih iskapanja na Ciglenici koja se upravo privode kraju, a koja su inače od 1997. peta po redu, uz financijski poticaj Ministarstva kulture.

U minulih pet godina otkriveni su temelji građevine od 250 četvornih metara sa zanimljivom sustavom centralnog grijanja te opskrbom vodom iz vodovoda. Prikupljen je i neobično vrijedan pokretni arheološki materijal (opeka, keramičke i staklene posude). Sve to upućuje, kaže u ime Instituta za arheologiju iz Zagreba dr. Kornelija Minichreiter, da do sada otkrivene neizostavno traži daljnja istraživanja. Naime, od 25 000 četvornih metara prostora u Osekovu arheološki je obradeno samo oko 1000 četvornih metara.

Dragutin Pasarić

Fragmenti iz Crkve sv. Marije Velike kod Bala: Ključni spomenik samostanske arhitekture ranoga srednjeg vijeka

GLAZBA – Predstavljen CD sopranistice Branke Stilinović

PRIZNANJE PRIMADONI

CD sadrži 12 arija / Branka Stilinović debitirala je 1956. u Rijeci, a od 1958. postaje solisticom Opere HNK u Zagrebu

ZAGREB, 20. rujna – U predvorju Hrvatskoga narodnog kazališta predstavljen je nosač zvuka sa snimkama izabranih arija u izvedbi sopranistice Branke Stilinović. Izdavač je Muzički informativni centar Koncertne direkcije Zagreb, a urednica izdanja je Jagoda Martinčević, koja je bila i jedan od predstavljača ovog izdanja. Uz nju su govorili intendant HNK Mladen Tarbuk, ravnatelj Opere Zoran Juranić, Antun Petrušić i Ivan Tocilj te sama umjetnica, koja je od kolega i poštovatelja dobila nekoliko aplauza za riječi pozdrava i nekoliko arija koje smo čuli.

Branka Stilinović debitirala je 1956. u Rijeci s ulogom Santuzze, a od 1958. postala je solisticom Opere zagrebačkog HNK u kojemu je provela cijeli umjetnički život. Pripadajući fahu dramskog soprana, uspješno je tumačila ulogu Elizabete u »Don Carlosu«, Tosce u »Tosci«, Leonore u »Fideliju«, Leonore u »Trubaduru«, Michaelu u »Carmen«, Sente u »Ukletom Holandezu«, Jelene i Eve u »Nikoli Šubiću Zrinjskom«, Lize u »Pikovoj dami«, Immengarde u »Porinu« i mnoge druge.

O njezinu glasu govorilo se naglašavajući veliki volumen, visine, prekrasna piana.

Jagoda Martinčević je kazala da je osim ljepote i kvalitete glasa, Branka Stilinović posjedovala i veliku želju za stvaranjem, čemu je pogodovalo i tadašnje okruženje u zagrebačkoj Operi. Riječ je o dirigentima kao što su Milan Sachs i Milan Horvat te redateljima

kao što su Habunek ili Spajčić. Pjevačicu je nazvala legitimnom nasljednicom Zinke Kunc i naglasila da pripada onim hrvatskim vokalnim umjetnicima koji su karijeru gradili, ostvarivali i poklanjali zagrebačkoj Operi, a nisu slijedili putove inozemnih karijera, iako su po svim svojim sposobnostima i darovitosti to mogli.

Dodi Komanov

